

Sporen van slavernij in Utrecht

‘Een geschiedenis die de stad niet zomaar prijsgeeft’

UTRECHT • Utrecht wordt niet direct in verband gebracht met slavernij. Toch zijn er in zijn binnenstad verschillende sporen te vinden die ernaar verwijzen. Historica Esther Captain bundelde deze plaatsen in de wandelgids ‘Sporen van Slavernij’.

LISA SPIT

„Het is een geschiedenis die de stad niet zomaar prijsgeeft. Het lijkt alsof er niets is, maar wanneer je goed genoeg zoekt, komen de verhalen laagje voor laagje naar boven”, zegt Esther Captain. De historica verdiepte zich de laatste anderhalf jaar in de slavernij in Utrecht. „Wanneer men in Nederland aan slavernij denkt, wordt meestal gerefereerd aan havensteden als Amsterdam en Middelburg, terwijl blijkt dat ook hier diverse sporen te vinden zijn.”

WANDELGIDS

Zo bezat slavenhandelaar Stephen van der Haghen een huis in de Drieharingstraat, zijn er in de Jacobikerk verschillende ‘morenhoofden’ te zien en werd er in de Winkel van Sinkel volop gehandeld in producten uit de koloniën. Alle sporen zijn door Captain gebundeld in een wandelgids, die uit drie thema’s bestaat. In het eerste deel worden wandelaars langs plekken gevoerd waar handelaren van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) en de

Esther Captain bij De Moriaan aan de Oudegracht. De sculptuur, die vier geketende mannen toont, brengt slavernij treffend in beeld.

FOTO SHODY
CAREMAN

West-Indische Compagnie (WIC) woonden en werkten.

Het tweede deel volgt het spoor van bedienden en vrijgemaakte slaven die naar Utrecht kwamen. Het geeft een beeld van wat het de stad heeft opgeleverd. Eduard van Akaboa ging aan de slag als wapengraafder. Tot slot komen de Utrechters aan bod die zich inzetten voor afschaffing van de slavernij. „Het

was moeilijk om alle informatie in het boekje kwijt te kunnen en op de website zijn daarom ook aanvullende teksten te vinden. Hier is ook een gratis applicatie met een gps gestuurde stadswandeling te downloaden.” Het is de bedoeling dat in de nabije toekomst een speciale kinderroute op de site verschijnt.

Tijdens haar zoektocht is Captain bijgestaan door Hans Visser, die zich

al geruime tijd verdiept in de aanwezigheid van ‘zwarte mensen’ in Nederland. „Hij wist wat belangrijke plaatsen in de stad te noemen, maar ik ben ook zelf op zoek gegaan in de binnenstad.” Zo liep ze soms uren met het hoofd in de nek langs de gracht. „Je gaat met een andere blik kijken en daardoor vielen me steeds nieuwe dingen op. Het gebouw aan de Oudegracht bijvoor-

beeld, waarop de tekst *De Moriaan* staat.” Dit huis had waarschijnlijk lange tijd een zwarte ‘gaper’ bij de voordeur. Deze beelden, figuren met een breed open mond, werden gebruikt om een apotheek of drogisterij mee aan te duiden. Medicijnen kwamen uit het Midden- en Verre Oosten en een ‘moriaanse’ gaper met een tulband was een aanduiding voor deze exotische herkomst.”

TOEVAL

Volgend jaar is het 150 jaar geleden dat Nederland de slavernij in de toenmalige koloniën afschafte. Driehonderd jaar eerder, in 1713, werd de Vrede van Utrecht ondertekend. Captain vertelt dat het dan ook geen toeval is dat het boek nu verschijnt. „De Vrede van Utrecht wordt groots gevierd, maar we willen daar graag een kanttekening bij plaatsen. Het verdrag bracht niet alleen vrede, veiligheid en welvaart, maar bevatte ook afspraken over slavenhandel. Helaas zijn er nog steeds mensen die niet kunnen beschikken over hun eigen leven en lichaam.”

Voor veel Utrechters zal de geschiedenis van hun huis een verrassing zijn. „Eigenlijk zou ik langs de deuren moeten gaan om iedereen een exemplaar aan te bieden. Zodat men niet verbaasd is, wanneer er naar hun huis wordt gestaard”, zegt de historica lachend.

sporenavanslavernijutrecht.nl.

